

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

จากการที่รัฐบาลโดยการนำของ พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้มีการกำหนดภารกิจที่สำคัญไว้ คือ การพยายามที่จะฟื้นฟูภาวะเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวจากวิกฤต และการที่จะต้องเร่งปฏิรูปประเทศ เพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้น (สมคิด, 2547) เป็นผลให้เกิดมีแนวคิดที่เกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำเขตการค้าเสรี ซึ่งตามหลักทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์แล้ว การเปิดการค้าเสรีจะเป็นสิ่งที่จะทำให้ทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่นั้น ได้ถูกจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริโภคก็จะได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด รัฐบาลจึงนำเอาโอกาสนี้มาเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกทางการค้าระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อขยายตลาดการค้า ยกกระดับความสามารถในการแข่งขันในด้านการผลิต และเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำเขตการค้าเสรีก็คือ ช่วยให้มีการขยายการค้าและการลงทุนระหว่างกันมากขึ้น และเป็นการกระจายแหล่งส่งออก และนำเข้าวัตถุดิบ ใช้เป็นประตูไปสู่ภูมิภาคใกล้เคียง เป็นฐานในการผลิต การส่งออก และการลงทุนที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียนและเอเชีย เป็นการแก้ไขและลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน จะก่อให้เกิดการไหลเวียนของเทคโนโลยีการผลิตขั้นสูง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการผลิตในประเทศ โดยผู้ผลิตจะได้รับประโยชน์จากการนำเข้าวัตถุดิบราคาถูก จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในประเทศคู่เจรจาและประเทศที่สาม ผู้ส่งออกจะได้รับประโยชน์จากการที่มีตลาดส่งออกสินค้าและบริการได้กว้างขึ้น เช่น จีนมีประชากรถึง 1,300 ล้านคน อินเดีย 1,000 ล้านคน สินค้าต่างๆ จะมีอัตราภาษีลดลงและมาตรการที่มีโช่งภาษีจะได้รับการจัดให้เหลือน้อยที่สุด ผู้นำเข้าจะได้รับประโยชน์จากการนำเข้าวัตถุดิบราคาถูก และสามารถนำเข้าจากแหล่งนำเข้าจากหลายประเทศ ผู้บริโภคก็จะได้รับประโยชน์จากการที่สามารถซื้อสินค้าได้ในราคาที่ถูกลง และสามารถเลือกซื้อสินค้าได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น (วิวัฒนา, 2547)

จากแนวคิดของรัฐบาลดังกล่าว จะส่งผลต่อประชาชนคนไทยทั่วประเทศ รวมถึงผู้ประกอบการทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นรายใหญ่หรือรายย่อย ซึ่งผลในทางบวกคงไม่มีใครที่จะปฏิเสธ แต่ในทางลบนั้นสำหรับผู้ประกอบการรายใหญ่นั้นคงมีไม่มากนัก เพราะส่วนใหญ่ก็ทำ

กิจการการค้าในระดับประเทศอยู่แล้ว ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการแข่งขันกับต่างประเทศในระดับที่ต่ำ ต้องเร่งพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการผลิต และบุคลากร เพื่อที่จะให้มีศักยภาพที่สามารถแข่งขันได้ โดยการทบทวนหรือมองหาแนวทางใหม่ๆ เพื่อที่จะใช้ในการพัฒนาให้เกิดความมั่นคงถาวร และแข่งขันในตลาดโลกได้

จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2545 วิชากิจรวมทั้งหมดของประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 1,645,530 ราย เป็นวิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวน 1,639,427 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 99.63 ของวิชากิจรวมทั้งหมดของประเทศไทย โดยกระจายตัวอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนมากที่สุดคือ 511,245 ราย กรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 347,827 ราย ภาคเหนือจำนวน 278,101 ราย ภาคใต้จำนวน 224,120 ราย ภาคกลางจำนวน 201,481 ราย และภาคตะวันออกจำนวน 76,653 ราย และมีการจ้างแรงงานในวิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งสิ้น 4,990,217 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 68.98 ของการจ้างงานในวิชากิจรวมทั้งหมดของประเทศไทย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2547) ซึ่งเห็นได้ว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยดำเนินมาได้เพราะการมีอยู่ของวิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นทั้งแหล่งผลิต แหล่งสร้างและกระจายรายได้ แหล่งรองรับการจ้างงาน แหล่งสร้างความมั่นคงให้กับท้องถิ่น อีกทั้งเป็นผู้รับช่วง (subcontract) ที่สำคัญให้กับบริษัทขนาดใหญ่ จึงถือเป็นรากฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจอย่างแท้จริง เมื่อรัฐบาลญี่ปุ่น โดยกระทรวงการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรม (MITI) ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญด้านวิชากิจขนาดกลางและขนาดย่อม มาเป็นที่ปรึกษาตามคำขอของรัฐบาลไทย ได้เสนอแนะนโยบายส่งเสริมและพัฒนาวิชากิจขนาดกลางเล็ก และมาตรการการเงินต่างๆ ที่เรียกว่า mizutani project ในรายงานเสนอแนะฉบับดังกล่าวได้วิเคราะห์ถึงสภาพของวิชากิจขนาดกลางและขนาดเล็กของไทยที่ประสบปัญหาเชิงนโยบายและโครงสร้าง ตลอดจนปัญหาในระดับจุลภาคในการบริหารธุรกิจ เช่น ปัญหาขาดเงินทุน ขาดคน ขาดการจัดการที่ดี ขาดเทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นต้น (กำชัย, 2542)

การบริหารองค์การไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน ผู้บริหารต้องใช้กลยุทธ์ในการบริหารงานเพื่อให้บุคลากรที่อยู่ในองค์การทำงานด้วยความเต็มใจ ซึ่งผลที่ได้นอกจากจะเป็นการช่วยให้การบริหารองค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ยังเป็นการช่วยเพิ่มผลผลิตให้แก่องค์การได้อีกด้วย แต่ทุกวันนี้คนมีความสุขในการทำงานน้อยลง แต่ความเครียดและความวิตกกังวลกลับเพิ่มมากขึ้น หากมองปัญหาอย่างมีสติแล้วจะพบว่าปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากทัศนคติ ท่าทีและความคิดของบุคคล การสร้างความสุขในการทำงานจึงควรเริ่มต้นที่

ความคิดและทัศนคติที่มีต่อการทำงาน ด้วยการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับงาน มีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน และลงมือทำด้วยความรู้สึกสดชื่น เบิกบาน ตั้งใจและทุ่มเททำงานเพื่อให้ผลงานเป็นไปได้อย่างดี จนกระทั่งประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการ (ทองทิพภา, 2545)

นอกจากนี้ยังมีการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า ความผูกพันต่อองค์กรเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงาน ความสำคัญของความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานนั้นมีผลต่อการทำงาน เช่น การศึกษาของ วิภาดา (2546) ที่แสดงให้เห็นว่า ความผูกพันต่อองค์กรด้านความต้องการเป็นสมาชิกขององค์กร มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการทำงานด้านการขาดงานหรือการวิจัยของ ทิพทินนา และคณะ (2547) ที่พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานเป็นต้น ดังนั้นการศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรและพฤติกรรมในการทำงาน จึงเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่มีความน่าสนใจว่า ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง ซึ่งเป็นเขตที่มีการทำธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีความหลากหลายชนิด จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานหรือไม่ ซึ่งผลจากการศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากร หน่วยงาน หรือองค์กรต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของทัศนคติในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร ที่คาดว่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อช่วยพัฒนาองค์กรให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งเป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับของทัศนคติในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง ตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะคติในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร กับ พฤติกรรมการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง

4. เพื่อศึกษาการพยากรณ์ของ ปัจจัยส่วนบุคคล ทักษะคติในการทำงาน และความผูกพันต่อ องค์กร ต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อมที่ร่วม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับของทักษะคติในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรม การทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วม โครงการ พัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง

2. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อมที่ร่วม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง ตาม ลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล

3. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะคติในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง

4. ทำให้ทราบการพยากรณ์ของ ทักษะคติในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร ที่มีต่อ พฤติกรรมการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง

5. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการทำงาน of พนักงานระดับ หัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจ อุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาพฤติกรรมการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงอุตสาหกรรมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม (คพอ.) ในเขตภาคกลาง

นิยามศัพท์

พนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง หมายถึง พนักงานที่เป็นผู้บังคับบัญชาซึ่งมีผู้ใต้บังคับบัญชาตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป ซึ่งปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีขนาดกลางและขนาดเล็ก และเข้าร่วมในโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม (คพอ.) ในเขตภาคกลาง

ทัศนคติในการทำงาน หมายถึง ความเชื่อ และความรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน อันได้แก่ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน สถานที่ปฏิบัติงาน และงานที่ปฏิบัติ ของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลาง ที่จะส่งผลต่อแนวโน้มที่ทำให้เกิดพฤติกรรมด้านต่างๆในการทำงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบทางด้านความเข้าใจ เป็นความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจต่อสิ่งที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งนั้น องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ เป็นความรู้สึก หรืออารมณ์ต่อสิ่งที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งนั้น และองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม เป็นความพร้อมที่บุคคลจะแสดงออกต่อสิ่งที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งนั้น

ความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ความรู้สึกที่พนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วมโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลางมีให้กับองค์กร และสามารถทุ่มเทกำลังกาย และกำลังสติปัญญา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยพิจารณาจาก 3 ด้านคือ ด้านความคิด เป็นความรู้สึกของบุคคลที่คิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ส่วนทางด้านพฤติกรรม เป็นความเสมอต้นเสมอปลายในการแสดงออก และต้องการที่จะปฏิบัติงานอยู่ต่อไปในองค์กร และส่วนทางด้านที่เกี่ยวกับความถูกต้องหรือบรรทัดฐานทางสังคม เป็นความจงรักภักดีและอุทิศตนให้กับองค์กร

พฤติกรรมการทำงาน หมายถึง การกระทำใดๆ ของพนักงานระดับหัวหน้างานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ร่วม โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมในเขตภาคกลางที่กระทำในขณะปฏิบัติงาน และได้แสดงออกมาทั้งที่สามารถมองเห็นได้ และไม่สามารถมองเห็นได้ โดยที่บุคคลผู้ที่กระทำนั้น ได้ทำไปโดยไตร่ตรองแล้ว หรือมิได้ไตร่ตรองก็ตาม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ และด้านการปฏิบัติตามข้อบังคับ

ด้านการติดต่อสื่อสาร เป็นการแสดงออกในเรื่องของการรับ การส่ง และการปฏิบัติต่อ ข้อมูลข่าวสาร มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคล มีเทคนิคการถ่ายทอดข้อมูลที่ดี

ด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นการคิดคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักให้ ไม่สร้างความขัดแย้ง และไม่เห็นประโยชน์ส่วนตน

ด้านการแก้ปัญหาและตัดสินใจ เป็นการแสดงให้เห็นในเรื่องการจัดการ มองปัญหาในแง่มุมต่างๆ วิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผล และข้อมูลหลักฐาน

ด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เป็นการกระทำการใดๆด้วยความมีสติ รู้สิ่งใดผิดสิ่งใดถูก เชื่อมั่นว่าสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้ มีความตั้งใจแน่วแน่ และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ เป็นการที่บุคคลมองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีคุณธรรมและจริยธรรม ขอมรับและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ